

SPISOVATELKA LIDMILA KÁBRTOVÁ NAPSALA ČEKÁNÍ NA SPOUŠŤ A PRÁVU ŘEKLA:

Muže se teprve psát učím

Kristýna Čtvrtlíková

Od padesátých let do současnosti sahá v osmi vzájemně prolnutých osudech koncentrovaných do minimalistické prózy *Čekání na spoušť* spisovatelka Lidmila Kábrtová. Inspirace k autorské tvorbě k ní přichází nejen u pracovního stolu, ale třeba i během stání v koloně aut nebo při cestě do práce.

■ **Čekání na spoušť sestává z osmi povídek, přičemž polovina z nich vyšla už dříve samostatně. Proč jste se rozhodla je rozšířit a zarámovat do provázaného románu?**

Označila bych to spíše za příběhy než povídky. Jde o osm vypravěčů z jedné širší rodiny, každý vypráví klíčový výsek svého života. Ten přitom často nepřímou zásáhnou i ostatní příběhy, aniž by to třeba sami vůbec zaznamenali.

Skoro od začátku jsem věděla, že ty příběhy budou patřit k sobě, i když některé vyšly časopisecky, jeden i knižně. Jen jsem je musela trochu poupravit, aby se propojily.

Po dopsání první povídky, kterou jsem zamýšlela jako samostatnou, jsem byla nejednou sama zvědavá, co by se mohlo stát dál. Zajímaly mě osudy vedlejších postav, o kterých jsem se chtěla dozvědět více. Takže o poskytnutí většího prostoru si moji hrdinové sami řekli.

■ **V poznámce uvádíte, že jste si různé historické reality dohledávala a ověřovala. Oprostila jste se tedy od vlastních vzpomínek na normalizační éru, v níž jste vyrůstala?**

Vzpomínky bývají, zvlášť při psaní, ošidné. Já v té době sice vyrůstala, ale byla jsem dítě, a příběh je vyprávěn z pohledu a ze zkušenosti dospělých lidí.

Takže jsem musela spousty

věcí dohledávat. Třeba jsem nikdy v životě nebyla na Rujáně, kde začíná první příběh. Hodně jsem googlila a vyptávala se lidí, kteří tento německý ostrov za socialismu navštívili.

Dohledávala jsem i další věci, na které jsem při psaní přicházela a o nichž jsem na začátku neměla ani tušení. Třeba že se na diskotékách v osmdesátých

■ **Zajímá mě téma, dobře napsaný příběh, práce s jazykem**

letech pila houba nebo jak se do Československa dostávaly pornografické časopisy. Protože mám ráda přesné informace, oslovuji i odborníky na dané oblasti. Zpovídala jsem třeba historika, lékaře, zaměstnance pohřební služby, fotografa, lesního inženýra, několik řezbářů a mnoho dalších specialistů.

■ **Překvapuje mě, že jste si dohledávala pití na diskotékách, protože na konci osmdesátých let jste byla teenagerka.**

Nejsem zrovna diskotékový typ.

■ **Jak jste tedy prožila osmdesátá léta?**

Pocházím z hodně malé vesnice na Náchodsku, kam moc autobusů nejezdilo, takže třeba večer se nikam pořádně jít nedalo. Když mi bylo osmnáct let, přišla sametová revoluce.

■ **Byť jsou částí vypravěčů muži, v díle více rezonují témata opačného pohlaví, především utlačování žen, které jste reflektovala už v předchozí próze.**

Místa ve tmě jsou povídky o ženách a o lásce, které ale mají do romantiky hodně daleko. Vypovídají o tom, jak může být slovo láska užito a zneužito, co všechno jsou ženy schopné udě-

Lidmila Kábrtová nemá problém přebíhat od PR k literatuře.

Foto Jan Sýkora

lat a obětovat pro to, čemu se říká láska, a co ještě v tomto směru považují za takzvané normální, ačkoli už to tak vůbec být nemusí.

Čtenáři, a především čtenářky, se na mě obraceli s otázkou, proč jsou postavy samé ženy, když tedy pomineme kněze Eliáše. Je to jednoduché. Ženy mám za svůj život tak nějak lépe nastudované, spoustu věcí vnímám, nebo ke mně svým způsobem přicházejí samy, je to pro mě přirozené.

Psát mužskou optikou je pro mě hodně náročné. V *Čekání na spoušť* jsem se ale snažila o posun, tam už čtenáři najdou ty muže tři. A dál se je učím psát.

■ **Texty často držíte v malém měřítku a stylově puristické. Jde o redakční zásahy, nebo tento minimalismus vychází z vašeho přesvědčení?**

Úspornost je pro mě přiroze-

ná, obecně nemám ráda přílišnou popisnost a rozvlácnost. Jde o způsob, jakým přemýšlím a interpretuji příběh. Je mi to literárně blízké, aniž bych se k takovému stylu musela nějak nutit.

■ **Je to pro vás kritérium, když si vybíráte tituly k přečtení?**

Vůbec ne. Žánrový rozptyl mám široký, zajímá mě téma, dobře napsaný příběh, práce

s jazykem. Žádné další požadavky nemám. Snažím se číst jak české soudobé autory, tak i světovou literaturu. V posledních dvou letech mě zaujaly třeba Vrány Petry Dvořákové, Šikmý kostel Karin Lednické či Listopád Aleny Mornštajnové.

Ze světové literatury mě nadchly romány Guzel Jachiny, Zulejka otevírá oči a Děti Volhy nebo třeba Holky ze severu od Šeng Kche-i. Oceán na konci cesty od Neila Gaimana v překladu Viktora Janíše mi přinesl motiv boule na stromě, jenž mě významně ovlivnil při psaní mé knihy.

■ **Radu let působíte v oblasti vztahů s veřejností. Jak přepínáte mezi psaním propagačních textů a autorskou tvorbou?**

Nikdy jsem neměla problém přebíhat od PR k literatuře, jsou to dva odlišné proudy v hlavě. Je přitom běžné, že mě během pracovní doby napadne pár vět, které si poznamenám, a naopak když večer píšu literární text, hlavou mi bleskne dobrý tiskový zpráva, na který jsem třeba odpoledne nemohla přijít. Zkrátka se objeví momentální nápad, který si musím uložit, jinak ho ztratím.

■ **Chodí k vám inspirace i jinak?**

Jsou to náhody, kupříkladu krátké útržky konverzace nebo vizuální podněty. Uvidím třeba ženu s vytetovanými vlašťovkami na krku, což mě zaujme, a přemyslím, proč si vybrala právě tohle. Nebo stojím v koloně aut během Dušiček, před sebou zahlédnu stánek s papírovými draky a napadne mě, co by se stalo, kdyby někdo v té koloně zastavil, vystoupil z vozu a šel si jednoho draka koupit. Častou inspirací jsou různé zmínky na internetu nebo v knihách.

■ Rudišův román jako inscenace

Román Jaroslava Rudiše Winterbergova poslední cesta dostal v Brně jevištní podobu. Ve vyprodaném sále v industriálním prostředí Nové Zbrojovky v pátek novinku představilo Divadlo Feste s režisérem Jiřím Honzírkem. Román o cestě střední Evropou v prostoru i čase adaptovala Katarína Košířová Kašpárková pro dva herce a jednu herečku. (ČTK)

■ Adele v Las Vegas zatím nezapívá

Britská popová zpěvačka Adele odložila koncertní sérii v Las Vegas několik hodin před jejím začátkem. Jako důvod uvedla zpoždění příprav způsobené pandemií covidu-19 a nákazu přímo ve svém štábu. Třiatřicetiletá zpěvačka uvedla, že je „zdrčená“. Fanouškům slíbila, že koncerty přeloží na jiné datum. „Naprostě nás zničily zpoždění dodávek a covid-19,“ řekla. Dodala, že polovina jejího týmu se nemocí nakazila. (ČTK)

■ Daniel Landa vydal singl

Písničkář Daniel Landa vydal singl Anička Malinová. Doprovází ho klip, který natočila jeho manželka Mirjam. Postavy Jozefa Gabčíka a Anny Malinové v něm ztvárnili Jakub Čech a Zuzana Grajzelová. „Přítelkyně Jozefa Gabčíka Anna Malinová budiž symbolem všech nejménovaných hrdinů, kteří v krutých dobách obětovali své životy úplně stejně jako ti známější. Jak velkou osobní statečnost, lásku a vztah k celku asi museli mít, dokážeme si to dnes vůbec představit?“ řekl k písni Landa. (SB)

Rozdali ceny Trilobit

Hlavní cenu Filmového a televizního svazu (FITES) Trilobit 2022 získali v sobotu večer tvůrci dramatu *Nezanechat stopy*, které vzniklo v koprodukcii Polska, Francie a České republiky. Film vypráví příběh z komunistického Polska osmdesátých let, porota jej ocenila mimo jiné za skvěle umělecky uchopené zobrazení praktik totalitní moci.

Za celoživotní dílo udělil FITES Cenu Vladislava Vančury skladateli a literátovi Janu

Klusákovi za příspěvní ke kultivanosti české audiovizuální i divadelní tvorby a její mezinárodní věhlas.

Další cenu Trilobit získal dokument Davida Síse *Sny o toulavých kočkách*, dále desetidílný televizní seriál režiséřů Terezy Kopáčové a Tomáše Mašiny *Ochránce* a animovaný snímek Michaely Pavlátové *Moje slunce Mad*.

Tomáš Bamušek byl oceněn Trilobitem za celovečerní hraný film *Lidi krve*, Adéla Komr-

zy za dokument *Jednotka intenzivního života*.

Cenu moc bezmocných, která se uděluje za přínos audiovizuálního díla rozvoji občanské společnosti, obdrželi za film *Nebe spoluzvísěrka a střihačka* Adéla Špaljová a reportér Tomáš Etzler. Adresátem kritické ceny Citron se stala Česká televize za dramaturgický plán hrané seriálové tvorby na rok 2022, ve které podle poroty dominují „bezduché imitace zahraničních kriminálních seriálů“. (mř)

Každý zlatý věk byl prohnitou současností

Štěpán Kučera

Pavla Horáková, překladatelka a autorka úspěšné trilogie pro děti *Hrobařiči*, v roce 2018 okouzila čtenářskou i kritickou veřejnost svým prvním románem pro dospělé *Teorie podivnosti*. Získala za něj cenu

Recenze

Magnesia Litera v kategorii próza. Ve fikčním světě na rozhraní vědeckých faktů a snů v něm autorčina hlavní hrdinka pátrala po skrytých souvislostech našeho světa i po cestách, které vedou k osvobození.

Druhý román *Srdce Evropy*, který se stal jednou z hlavních událostí loňského knižního podzimu, se na první pohled od *Teorie podivnosti* výrazně odlišuje. Namísto magického realismu a odvážné stavby literárních světů se v nové knize autorka noří do vlastní rodinné historie a celek mistry připomíná literaturu faktu.

Pavla Horáková v *Srdci Ev-*

Pavla Horáková napsala svůj druhý román.

ropy totiž zpracovává rukopisné paměti své prababičky Kateřiny, životní osud klenoucí se od devatenáctého století přes ob světové války až do poloviny dvacátého věku.

Kateřina, původem ze slováckých Kozojídek, se i díky svým návštěvám Vídně (kam měla z rodného kraje blíž než

do Prahy) stává průvodkyní nedávnými „velkými“ dějinami střední Evropy, ale též „malými“ dějinami rodinnými a osobními, které nejsou o nic méně fascinující a strastiplné.

Právě Vídeň, jedno z možných „srdcí Evropy“, si Horáková zvolila za středobod svého románu. „Videň jako nový domov

Kateřiných tří sester a cíl jejich opakovaných návštěv najednou získala v jejím textu mnohem důležitější význam, než jaký jsem jí do té doby přikládala.“ vzpomíná autorka v poznámce na konci knihy na okamžik svého tvůrčího prozření.

„Díky vzpomínkám na okázalou metropoli mocné říše v předvečer jejího pádu získal původně zamýšlený slovácký příběh širší geografický záběr a prostá venkovanka Kateřina Benedíková, provdaná Jakubíčková, se stala zároveň spisovatelkou i literární postavou,“ dodává.

Umí Vídň Pavla Horáková umístila také současnou linku svého románu, příběh dnešní učitelky a badatelky Anežky, která, vybavena paměťmi své prababičky, do rakouské metropole přijíždí za poznáním. Netuší ovšem, že poznávat bude v neposlední řadě sebe sama.

Životní příběhy dvou žen, oddělených od sebe několika generacemi, se vzájemně doplňují, střetávají či míjejí,

a otevírají tak řadu témat, o nichž přemýšlíme možná méně, než bychom měli. Co vlastně tvoří podstatu a smysl konstrukce jménem „národ“? Proč se my Češi tradičně cítíme být malí? Existovaly někdy „staré dobré časy“, anebo, slovy vypravěčky Anežky, „každý zlatý věk byl někdy prohnitou současností“? A konečně – jak se za století proměnil člověk? Jak se vyvíjí náš vztah ke smrti i k životu? Do jaké míry vytváříme dějiny a do jaké míry dějiny vytvářejí nás? Kde začíná a končí naše svobodná vůle?

Srdce Evropy se od *Teorie podivnosti* na první pohled výrazně odlišuje, ale je to právě kladení nesamozřejmých otázek a nacházení nesamozřejmých odpovědí, co mezi oběma knihami Pavly Horákové tvoří pevnou spojnicí.

Pavla Horáková: Srdce Evropy
Argo, 400 stran, 448 Kč

Hodnocení 85 %